

HE 127/2015 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta annetun lain 16 ja 51 §:n muuttamisesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yleisestä asumistuesta annettua lakia siten, että enimmäisasumismenoja tarkistettaisiin ensimmäisen kerran asumismenojen muutosta vastaavasti vuoden 2017 alusta. Lisäksi yleisen asumistuen perusomavastuun tulosidonnaisuutta ehdotetaan kiristettäväksi. Eläkkeensaajan asumistuesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuonna 2016 sovellettaisiin samoja lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia, keskimääräisiä asumismenoja sekä asumismenojen enimmäismääriä kuin vuonna 2015.

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Yleinen asumistuki.....	3
1.2 Eläkkeensaajan asumistuki.....	4
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
4 ASIAN VALMISTELU.....	7
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	8
1.1 Laki yleisestä asumistuesta.....	8
1.2 Laki eläkkeensaajan asumistuesta.....	8
2 VOIMAANTULO.....	8
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	9
LAKIEHDOTUKSET.....	10
Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 16 ja 51 §:n muuttamisesta.....	10
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....	11
LIITTEET.....	12
RINNAKKAISTEKSTIT.....	12
Laki yleisestä asumistuesta annetun 16 ja 51 §:n muuttamisesta.....	12
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....	14

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Yleinen asumistuki

Yleisen asumistuen tarkoituksena on alentaa pienituloisten asumismenoja ja turvata kohtuullinen asumistaso. Yleistä asumistukea voidaan maksaa Suomessa asuvalle pienituloiselle ruokakunnalle. Samaan ruokakuntaan kuuluviksi katsotaan samassa asunnossa pysyvästi asuvat henkilöt.

Asumistukea myönnetään Suomessa sijaitsevan vakinaiseksi asunnoksi katsottavan vuokra-asunnon, asumisoikeusasunnon tai omistusasunnon asumismenoista. Vuokra-asunnossa edellytyksenä on, että asunnon hallinta perustuu asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) mukaisen vuokrasopimukseen.

Yleistä asumistukea selkeytettiin ja yksinkertaistettiin vuoden 2015 alusta voimaan tulleella lailla (938/2014). Asumistuen myöntäminen perustuu ruokakunnan koon ja asunnon sijainnin mukaan määräytyviin kokonaisvuokriin ja lineaarisesti määräytyviin bruttotulojen mukaisiin omavastuuosuuksiin. Myös valintaoikeus eläkkeensaajan asumistuen ja yleisen asumistuen välillä poistui, minkä vuoksi eläkkeensaajan asumistukea saaneet lapsiperheet siirtyvät seuraavassa tarkistuksessa yleisen asumistuen piiriin.

Yleistä asumistukea myönnetään ruokakunnalle ruokakunnan jäsenten yhteisten jatkuvien kuukausitulojen perusteella. Yleinen asumistuki on 80 prosenttia hyväksyttävän asumismenon ja perusomavastuun erotuksesta. Hyväksyttävä asumismeno muodostuu asumistuessa huomioon otettavista asumismenoista laissa määriteltyyn enimmäismäärään asti. Perusomavastuu on 40 prosenttia niistä tuloista, jotka ylittävät täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulorajan. Täysimääräiseen tukeen oikeuttava tuloraja on 555 euroa. Täysimääräiseen tukeen oikeuttavaa tulorajaa korotetaan 92 eurolla jokaista ruokakunnan aikuisjäsentä ja 205 eurolla alaikäistä lasta kohden. Tuloraja riippuu siten ruokakunnan koon ja alaikäisten lasten lukumäärästä: samalla tulotasolla omavastuu pienenee ruokakunnan koon ja alaikäisten lasten lukumäärän kasvaessa. Samaa laskentakaavaa sovelletaan kaikissa kuntaryhmissä, ruokakunnissa ja kaikilla tulotasolla. Täysimääräiseen tukeen oikeuttava tuloraja on sovitettu yhteen työmarkkinatuen tason kanssa. Työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saava henkilö maksaa omavastuuosuutena 20 prosenttia hyväksytyistä, enintään enimmäismääräisistä asumismenoista.

Yleisessä asumistuessa vuokra- ja osakehuoneistoissa asumismenoina otetaan huomioon vuokra tai vastike, johon lisätään erikseen maksetut lämmitys- ja vesimaksut. Vesi- ja lämmityskustannuksina käytetään ruokakunnan koon mukaan määräytyviä keskimääräisiä arvoja. Muissa omistusasunnoissa hoitomenoina otetaan huomioon asunnon sijainnin ja ruokakunnan koon mukaan määräytyvät hoitomenoerät. Kaikissa omistusasunnoissa asumismenoihin luetaan lisäksi rahoitusmenoina 73 prosenttia henkilökohtaisten asuntolainojen vuotuisista koroista. Tontin vuokraa ja kiinteistövero ei hyväksytä asumismenoiksi.

Yleisessä asumistuessa hyväksyttävät enimmäisasumismenot määräytyvät ruokakunnan koon ja asunnon sijainnin mukaan. Enimmäisasumismenoja tarkistetaan vuosittain Tilastokeskuksen vuokraindeksin muutosta vastaavasti. Vuokra-asunnoissa yhden hengen ruokakuntien enimmäisasumismeno on asunnon sijainnista riippuen 362—508 €/kk, kahden hengen ruokakunnilla 527—735 €/kk, kolmen hengen ruokakunnilla 675—937 €/kk ja neljän

hengen ruokakunnilla 804—1 095 €/kk. Osakeasunnoissa enimmäisasumismenon kokonaismäärä on sama kuin vuokra-asunnoissa, mutta se on jaettu hoitomeneihin ja rahoitusmeneihin. Enimmäishoitomeno on 30 prosenttia vuokra-asuntojen enimmäisasumismenon määrästä (yhden hengen ruokakunnassa 109—152 €/kk), loput 70 prosenttia määrästä voidaan hyväksyä enimmäisrahoitusmenoina (yhden hengen ruokakunnassa 253—356 €/kk). Jos omistusasunnon hoitomenot ylittävät hoitomenojen enimmäismäärän, hyväksytään ylimenevästä osasta 73 prosenttia rahoitusmenoina.

Yleisen asumistuen määrä tarkistetaan vuoden välein. Asumistuen taso voi kuitenkin tulla tarkistettavaksi ennen vuositarkistusta, jos ruokakunnan koko muuttuu, ruokakunnan tulot nousevat vähintään 400 euroa tai laskevat vähintään 200 euroa kuukaudessa tai ruokakunnan asumismenot muuttuvat yli 50 euroa kuukaudessa.

Syyskuun 2015 alusta alkaen asumistuen määrittelyssä otettiin käyttöön 300 euron suuruinen ansiotulovähennys. Ansiotulovähennys tehdään jokaisen ruokakunnan jäsenen yhteenlasketuista ansio- ja yrittäjätuloista. Ansiotulovähennyksen tavoitteena on alentaa työn vastaanottokynnystä.

Yleistä asumistukea sai vuoden 2014 joulukuussa 206 100 ruokakuntaa, joihin kuului yhteensä 379 400 henkilöä. Keskimääräinen ruokakunnalle maksettu asumistuki oli 295 euroa kuukaudessa. Ruokakuntien asumismenot olivat keskimäärin 598 euroa kuukaudessa. Yksin asuvien keskimääräinen tuki oli 241 euroa ja asumismenot 469 euroa kuukaudessa. Yleinen asumistuki kattoi keskimäärin 49 prosenttia asumismenoista, jos otetaan huomioon sekä vuokra-asuntojen että omistusasuntojen asumismenot.

Yleisen asumistuen saajien lukumäärä ja määrärahan tarve ovat kasvaneet voimakkaasti vuodesta 2009 alkaen asumistukeen tehtyjen uudistusten, asumismenojen nousun ja erityisesti työttömien sekä pitkäaikaistyöttömien määrän kasvun vuoksi. Vuonna 2014 asumistukimäärärahan käyttö oli 54 prosenttia suurempi kuin vuonna 2009. Vastaavana aikana tuensaajien lukumäärä kasvoi 27 prosenttia ja keskimääräinen tuki 18 prosenttia. Muutos johtui osittain asumistukeen vuosina 2012 ja 2014 tehdyistä uudistuksista.

1.2 Eläkkeensaajan asumistuki

Eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaisen asumistuen tarkoituksena on alentaa pienituloisten eläkkeensaajien asumiskustannuksia ja täydentää pientä eläkettä saavan henkilön perustoimeentulon turvaa.

Eläkkeensaajan asumistukeen on oikeutettu henkilö, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa kansaneläkelain tai työntekijän eläkelain tai muuta vastaava lakiin perustuvaa työ- tai virkasuhteen perusteella maksettavaa vanhuuseläkettä, leskeneläkettä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä taikka takuueläkettä. Eläkkeensaajan asumistukeen on myös oikeutettu henkilö, joka saa täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilasvammalain (404/1948) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä, leskeneläkettä, huoltoeläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi. Lisäksi eläkkeensaajan asumistukeen on oikeutettu henkilö, joka saa tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä tai elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista

ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi. Myös edellä mainittuja etuuksia vastaava ulkomainen etuus oikeuttaa eläkkeensaajan asumistukeen.

Asumistukea myönnetään sekä vuokra- että omistusasunnossa asuville. Asumistukea voi saada vain yhteen vakinaiseen asuntoon, joka sijaitsee Suomessa. Eläkkeensaajan asumistukea ei makseta julkisessa laitoshoidossa olevalle, jos laitoshoido kestää yli yhdeksän kuukautta. Eläkkeensaajan asumistukea ei myöskään myönnetä henkilölle, joka saa yleistä asumistukea.

Eläkkeensaajan asumistukea maksetaan 85 prosenttia perusomavastuun sekä tulojen perusteella määräytyvän lisäomavastuun ylittävistä kohtuullisista asumiskustannuksista. Perusomavastuu asumismenoista on kaikille eläkkeensaajille sama, 617,97 euroa vuodessa. Korvattavista asumiskustannuksista vähennetään perusomavastuun lisäksi lisäomavastuuna 40 prosenttia tuensaajan ja hänen puolisonsa tulorajan ylittävistä vuosituloista. Lisäomavastuun tuloraja on yksinäisellä tuensaajalla 8 783 euroa. Avio- tai avoliitossa olevalla henkilöllä tuloraja on 12 875 euroa, jos toisella puolisoilla ei ole oikeutta asumistukeen. Silloin kun molemmilla puolisoilla on oikeus asumistukeen, tuloraja on 14 108 euroa. Pienin maksettava asumistuki on 6,76 euroa kuukaudessa ja puolisoilla 3,38 euroa kuukaudessa. Edellä mainitut rahamäärät on sidottu kansaneläkeindeksiin ja on esitetty vuoden 2015 tasossa.

Eläkkeensaajan asumistukea laskettaessa vuositulona otetaan huomioon hakijan ja hänen avio- tai avopuolisonsa jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamat bruttotulot. Tuloja ovat eläketulojen lisäksi kaikki säännölliset ansio- ja pääomatulot, joita ei ole erikseen säädetty etuoikeutetuiksi tuloiksi. Vuosituloina otetaan huomioon myös osa omaisuudesta. Omaisuutena ei kuitenkaan oteta huomioon henkilön omassa käytössä olevaa asuntoa tai osuutta jakamattomaan kuolinpesään.

Eläkkeensaajan asumistukea maksetaan kohtuullisista asumismenoista. Asumiskustannuksina otetaan huomioon asunnosta suoritettava vuokra tai vastike, asumispalveluyksikön palvelumaksun asumismeno-osuus, erikseen maksettava tontin vuokra sekä omistusasunnon hankkimiseksi tai korjaamiseksi otettujen lainojen korot. Lisäksi otetaan huomioon omassa omakotitalossa asuvan lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset valtioneuvoston vuosittain vahvistamien normikustannusten suuruisina. Lämmityksen ja veden normikustannuksia sovelletaan myös osake- ja vuokra-asunnoissa, jos asunnon vastikkeeseen tai vuokraan ei sisälly lämmitys- tai vesikustannuksia taikka hakija ei maksa erillistä kiinteää vesimaksua. Lämmityskustannuksia laskettaessa yksin asuvan henkilön kohtuullisena asuinpinta-alana hyväksytään enintään 70 neliometriä. Lisäksi asumiskustannuksina otetaan huomioon asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) mukaisen asumisoikeuden hankkimiseksi tai asuntokauppalain (843/1994) 3 §:ssä tarkoitetun osaomistusasunnon hankkimista varten otettujen lainojen korot.

Eläkkeensaajan asumistuen kohtuullisten asumismenojen enimmäismääriä tarkistetaan vuosittain valtioneuvoston asetuksella. Lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia ja keskimääräisiä asumismenoja tarkistetaan vuosittain enintään asumismenojen muutosta vastaavasti. Asumismenojen enimmäismäärät on sidottu kansaneläkeindeksiin ja lisäksi enimmäismääriä tarkistetaan vuosittain siten, että ne vastaavat asumismenojen muutosta.

Eläkkeensaajalle myönnetyn asumistuen määrää tarkistetaan viimeistään kahden vuoden kuluttua asumistuen myöntämisestä tai tarkistamisesta. Asumistuki maksetaan tuensaajalle kuukausittain.

Eläkkeensaajan asumistukea sai vuoden 2014 lopussa 192 000 henkilöä. Keskimääräinen eläkkeensaajien asumistuki oli 214 euroa ja saajien asumismenot olivat keskimäärin 466 euroa kuukaudessa. Eläkkeensaajan asumistuki kattoi keskimäärin 46 prosenttia asumismenoista. Eläkkeensaajan tuessa määrärahan käyttö on kasvanut vuodesta 2009 vuoteen 2014 34 prosenttia ja tuensaajien lukumäärä 7,6 prosenttia sekä keskimääräinen tuki 26 prosenttia.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan yleisen asumistuen perusteita tarkistetaan niin, että yleisen asumistuen menot alenevat vuositasolla 25 miljoonaa euroa toimeentulotukimenojen kasvu mukaan lukien. Hallitusohjelman mukaan muutokset asumistuen perusteisiin tehdään vuositarkistusten yhteydessä, joten toimeenpanovuonna säästövaikutus jäisi 15 miljoonaan euroon. Valtion vuoden 2016 talousarvioesityksen mukaan yleisen asumistuen perusteita tarkistetaan niin, että yleisen asumistuen menot vähenevät 21 miljoonaa euroa vuonna 2016.

Vuoden 2016 talousarvioesityksen mukaiset 21 miljoonan euron yleisen asumistuen säästöt ehdotetaan toteutettavaksi perusomavastuuosuutta korottamalla ja soveltamalla vuonna 2016 vuoden 2015 enimmäisasumismenoja.

Yleisestä asumistuesta annetun lain mukaisella perusomavastuuosuudella tarkoitetaan sitä osuutta laissa määritellyt raja-arvot ylittävistä tuloista, jotka ruokakunnan täytyy kohdistaa asumismenojensa kattamiseen ennen kuin asumistukea voidaan myöntää jäljelle jääviä asumismenoja varten. Nykyisin raja-arvot ylittävät tulot nostavat perusomavastuuosuutta 40 prosentilla raja-arvon ylittävältä osalta. Tulojen vaikutusta ehdotetaan nostattavaksi 42 prosenttiin raja-arvot ylittävistä tuloista. Raja-arvoihin ei ehdoteta muutoksia.

Yleisestä asumistuesta annetun lain mukaiset enimmäisasumismenot on sidottu Tilastokeskuksen vahvistamaan koko maan vuokratason kehitystä ja kaikkia vuokra-asuntoja koskevaan vuositason vuokraindeksiin. Vuonna 2015 sovellettavia enimmäisasumismenoja tulisi tarkistaa ensimmäisen kerran vuokraindeksiin muutosta vastaavasti vuoden 2016 alusta lukien. Enimmäisasumismenoja ehdotetaan tarkistettavaksi ensimmäisen kerran vuoden 2017 alusta lähtien.

Lisäksi ehdotetaan, että myös eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaiset lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset, keskimääräiset asumismenot sekä asumismenojen enimmäismäärät jätettäisiin korottamatta vuonna 2016. Eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain perusteella lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset, keskimääräiset asumismenot sekä asumismenojen enimmäismäärät tarkistetaan vuosittain valtioneuvoston asetuksella asumismenojen muutosta vastaavasti. Lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia, keskimääräisiä asumismenoja sekä asumismenojen enimmäismääriä koskevat euromäärät ehdotetaan pidettäväksi vuonna 2016 samansuuruisina kuin mitä niistä on säädetty valtioneuvoston asetuksella (1019/2014) eläkkeensaajan asumistuen määräytymisperusteista vuodelle 2015. Tämä vastaa yleiseen asumistukea koskevaan lakiin ehdotettua muutosta.

3 Esityksen vaikutukset

Vuonna 2014 eläkkeensaajan asumistuen menot olivat yhteensä 498 miljoonaa euroa ja yleisen asumistuen menot 742 miljoonaa euroa. Eläkkeensaajan asumistuen arvioidut menot vuonna 2015 ovat 530 miljoonaa euroa ja 557 miljoonaa euroa vuonna 2016. Yleisen asumistuen arvioidut menot vuonna 2015 ovat 920 miljoonaa euroa.

Yleisen asumistuen enimmäisasumismenojen korottamatta jättäminen vuonna 2016 vähentää yleisen asumistuen menoja 15 miljoonaa euroa vuonna 2016. Vuositasolla korottamatta jättäminen vähentää yleisen asumistuen menoja 25 miljoonalla eurolla. Perusomavastuun tulosidonnaisuuden kiristäminen 40 prosentista 42 prosenttiin vähentää yleisen asumistuen menoja 7 miljoonalla eurolla vuonna 2016 ja vuositasolla 12 miljoonalla eurolla. Näin ollen yleiseen asumistukeen ehdotettavat muutokset vähentävät yleisen asumistuen menoja vuonna 2016 yhteensä 22 miljoonalla eurolla ja vuositasolla 37 miljoonalla eurolla. Lisäksi toimeentulotukimenojen arvioidaan lisääntyvän 5 miljoonalla eurolla vuonna 2016 ja vuositasolla 8 miljoonalla eurolla. Esityksen taloudellisten vaikutusten arviot poikkeavat vuoden 2016 talousarvioesityksestä, mikä johtuu siitä, ettei eläkkeensaajien asumistukea yhdistetä yleiseen asumistukeen.

Eläkkeensaajan asumistuen lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannusten, keskimääräisten asumismenojen sekä asumismenojen enimmäismäärien tarkistamatta jättäminen vuonna 2016 vähentää eläkkeensaajan asumistuen menoja 4,6 miljoonalla eurolla vuonna 2016 ja vuositasolla 9 miljoonalla eurolla.

Yleisen asumistuen ja eläkkeensaajana asumistuen enimmäisasumismenojen korottamatta jättäminen vuonna 2016 lisännee enimmäisasumismenot ylittävien tuensaajien määrää ja toimeentulotukimenoja. Vuonna 2016 yleisen asumistuen enimmäisasumismenojen laskennallinen korotus olisi 3,2 prosenttia ja eläkkeensaajan asumistuen korotus 3,3 prosenttia. Vuonna 2015 yleisen asumistuen enimmäisasumismenot ylittyvät arviolta noin 70 prosentilla tuensaajista ja keskimääräinen ylitys on noin 124 euroa. Eläkkeensaajan enimmäisasumismenot ylittyvät vuonna 2015 noin 24 prosentilla tuensaajista ja keskimääräinen ylitys on noin 88 euroa.

Yleisen asumistuen perusomavastuun tulosidonnaisuuden kiristäminen 40 prosentista 42 prosenttiin koskisi vuonna 2016 noin 105 000 tuensaajaa, joilla asumistuen taso alenisi keskimäärin 9 euroa. Tulosidonnaisuuden kiristäminen alentaisi jonkin verran asumistukeen oikeuttavaa tulojen ylärajaa eli tulorajaa, jonka ylittämisen jälkeen ei ole oikeutta asumistukeen. Perusomavastuuosuuden tulosidonnaisuuden kiristäminen ei kuitenkaan vaikuttaisi kaikista pienituloisimpien asumistuen tasoon. Täysimääräisen tuen tulorajana pysyisi edelleen 730 euroa kuukaudessa. Tällöin työmarkkinatukea saava henkilö saisi edelleen myös täysimääräisen asumistuen. Myös pienin mahdollinen perusomavastuuosuus säilyisi samana kuin nykyisin eli 10 eurossa kuukaudessa.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa.

Esityksestä on käyty neuvottelut Suomen Kuntaliiton kanssa, mutta esitystä ei ole käsitelty Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki yleisestä asumistuesta

16 §. *Perusomavastuuosuus.* Pykälässä säädetään ruokakunnan yhteenlaskettujen tulojen mukaan määräytyvän perusomavastuun laskemisesta. Pykälän mukaan täysimääräiseen tukeen oikeuttava tulo on 555 euroa. Täysimääräiseen tukeen oikeuttavaa tulorajaa korotetaan 92 eurolla jokaista ruokakunnan aikuisjäsentä ja 205 eurolla alaikäistä lasta kohden. Perusomavastuuosuus on voimassa olevan pykälän mukaan 40 prosenttia asumistuessa huomioon otettavista tuloista, joista on vähennetty täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulon määrä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että perusomavastuu olisi 42 prosenttia asumistuessa huomioon otettavista tuloista, joista on vähennetty täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulon määrä.

51 §. *Indeksisidonnaisuus.* Pykälän mukaan laissa mainitut rahamäärät on sidottu pääosin kansaneläkeindeksiin. Pykälän 4 momentissa säädetään tarkemmin enimmäisasumismenojen tarkistamisesta vuosittain. Vuokrakehitystä seurataan Tilastokeskuksen vuosittaisen vuokra-indeksin muutoksella. Vuokraindeksin muutoksen laskentaperusteena on vuoden 2010 taso (2010=100). Laissa vahvistettava enimmäisvuokrataso vastaa vuoden 2013 vuokraindeksin mukaisesti vuonna 2015 sovellettavaa enimmäisasumismenojen tasoa. Vuoden 2015 enimmäisasumismenoihin tehtäisiin näin ollen ensimmäinen vuokraindeksin muutosta vastaava tarkistus vuoden 2016 alusta lukien. Valtion talouden säästöpäätösten vuoksi ehdotetaan, että momenttia muutettaisiin niin, että vuosina 2015 ja 2016 sovellettavia enimmäisasumismenoja tarkistettaisiin ensimmäisen kerran vuokraindeksin muutosta vastaavasti vuoden 2017 alusta lukien. Laissa vahvistettava enimmäisvuokrataso vastaisi vuoden 2014 vuokraindeksin mukaisesti vuonna 2015 sovellettavaa enimmäisasumismenojen tasoa.

1.2 Laki eläkkeensaajan asumistuesta

54 §. *Lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannusten sekä asumismenojen enimmäismäärien tarkistaminen.* Pykälän 1 momentin perusteella 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuja lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia sekä 9 §:n 5 momentissa tarkoitettuja keskimääräisiä asumismenoja tarkistetaan vuosittain valtioneuvoston asetuksella enintään asumismenojen muutosta vastaavasti. Pykälän 2 momentin perusteella asumismenojen enimmäismäärät on sidottu kansaneläkeindeksiin ja lisäksi enimmäismääriä tarkistetaan vuosittain valtioneuvoston asetuksella siten, että ne vastaavat asumismenojen muutosta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi väliaikaisesti uusi 3 momentti, jonka mukaan vuonna 2016 sovellettavat lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset, keskimääräiset asumismenot sekä asumismenojen enimmäismäärät ovat samat kuin on säädetty vuodelle 2015 valtioneuvoston asetuksessa (1019/2014).

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n väliaikaisesta muuttamisesta olisi kuitenkin voimassa 31 päivään joulukuuta 2016.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Asumisen tukea koskevalla sosiaaliturvalla on perusoikeuksien kannalta merkitystä erityisesti perustuslain 19 §:n 4 momentin kannalta (PeVL 10/2011 vp, PeVL17/2014). Säännöksen mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä. Julkinen valta toimeenpanee tätä perustuslain mukaista toimintavelvoitetta erilaisilla asumistukimuodoilla, joita ovat yleinen asumistuki, eläkkeensaajan asumistuki, opintotuen asumislisä ja osin sotilasavustus. Lisäksi julkinen valta edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja sen omatoimiseen järjestämiseen myös muilla tavoin, kuten asuntotuotantoon kohdistuvilla tuilla ja omistusasunnon korkokulujen verovähennyksillä.

Perustuslain 19 §:n 4 momentin lisäksi asumistuki on merkityksellinen myös perustuslain 19 §:n 2 momentin tarkoittaman perustoimeentulon turvan ja 1 momentin mukaisen välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon kannalta (PeVL 10/2011 vp, Pe VL 17/2014). Asumistuen avulla alennetaan asumismenoja tuensaajien maksukykyä vastaavalle tasolle.

Esityksessä ehdotetaan, että yleisen asumistuen ja eläkkeensaajan asumistuen enimmäisasumismenoja ei korotettaisi asumismenojen muutosta vastaavasti vuonna 2016. Enimmäisasumismenojen korottamatta jättäminen ei vaikuttaisi etuudensaajien asumistuen tasoon, mutta asumistuen taso ei seuraisi mahdollista vuokran nousua, jos asumismenot ovat korkeat. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että yleisen asumistuen perusomavastuuosuuden tulosidonnaisuutta kiristettäisiin. Perusomavastuun tulosidonnaisuuden kiristäminen 40 prosentista 42 prosenttiin koskisi vuonna 2016 noin 105 000 tuensaajaa, joilla asumistuen taso alenisi keskimäärin 9 euroa.

Ehdotettavat muutokset eivät merkitse olennaista puuttumista perustoimeentuloon. Asumistuen määrää ei ole turvattu sillä tavalla, että tuet eivät voisi järjestelmää muutettaessa myös pienentyä. Esitys ei näin ollen vaaranna perustuslain 19 §:ssä turvattuja oikeuksia, minkä vuoksi hallitus katsoo, että ehdotetut lain muutokset voidaan käsitellä tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

yleisestä asumistuesta annetun lain 16 ja 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 16 §:n 1 momentti ja 51 §:n 4 momentti seuraavasti:

16 §

Perusomavastuuosuus

Perusomavastuuosuus on 42 prosenttia asumistuessa huomioon otettavista tuloista, joista on vähennetty täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulon määrä. Täysimääräiseen tukeen oikeuttava tulo on 555 euroa lisättynä 92 eurolla jokaista ruokakuntaan kuuluvaa aikuista ja 205 eurolla jokaista ruokakuntaan kuuluvaa lasta kohden. Jos perusomavastuuosuus on vähemmän kuin 10 euroa, sitä ei oteta huomioon.

51 §

Indeksisidonnaisuus

Enimmäisasumismenot sidotaan vuokratason kehitystä kuvaavaan Tilastokeskuksen vahvistamaan koko maata ja kaikkia vuokra-asuntoja koskevaan vuositason vuokraanindeksiin, jonka pisteluku vuonna 2010 oli 100, siten, että 10 §:ssä säädetyt euromäärät vastaavat vuoden 2014 vuokraanindeksin pistelukua. Enimmäisasumismenoja tarkistetaan ensimmäisen kerran vuokraanindeksin muutosta vastaavasti vuoden 2017 alusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/20017) 54 §:ään väliaikaisesti uusi 3 momentti seuraavasti:

54 §

Lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannusten sekä asumismenojen enimmäismäärien tarkistaminen

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia, keskimääräisiä asumismenoja sekä asumismenojen enimmäismääriä koskevat euromäärät ovat vuonna 2016 samat kuin vuonna 2015.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2016.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä

1.

Laki**yleisestä asumistuesta annetun 16 ja 51 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 16 §:n 1 momentti ja 51 §:n 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

16 §

16 §

*Perusomavastuuosuus**Perusomavastuuosuus*

Perusomavastuuosuus on 40 prosenttia asumistuessa huomioon otettavista tuloista, joista on vähennetty täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulon määrä. Täysimääräiseen tukeen oikeuttava tulo on 555 euroa lisättynä 92 eurolla jokaista ruokakuntaan kuuluvaa aikuista ja 205 eurolla jokaista ruokakuntaan kuuluvaa lasta kohden. Jos perusomavastuuosuus on vähemmän kuin 10 euroa, sitä ei oteta huomioon.

Perusomavastuuosuus on 42 prosenttia asumistuessa huomioon otettavista tuloista, joista on vähennetty täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulon määrä. Täysimääräiseen tukeen oikeuttava tulo on 555 euroa lisättynä 92 eurolla jokaista ruokakuntaan kuuluvaa aikuista ja 205 eurolla jokaista ruokakuntaan kuuluvaa lasta kohden. Jos perusomavastuuosuus on vähemmän kuin 10 euroa, sitä ei oteta huomioon.

51 §

51 §

*Indeksisidonnaisuus**Indeksisidonnaisuus*

Enimmäisasumismenot sidotaan vuokratason kehitystä kuvaavaan Tilastokeskuksen vahvistamaan koko maata ja kaikkia vuokra-asuntoja koskevaan vuositason vuokra-indeksiin (2010=100) siten, että 10 §:ssä säädetyt euromäärät vastaavat vuoden 2013 vuokraindeksin pistelukua. Laissa vahvistettuja, vuonna 2015 sovellettavia, enimmäisasumismenoja tarkistetaan ensimmäisen kerran vuokraindeksin muutosta vastaavasti vuoden 2016 alusta lukien.

Enimmäisasumismenot sidotaan vuokratason kehitystä kuvaavaan Tilastokeskuksen vahvistamaan koko maata ja kaikkia vuokra-asuntoja koskevaan vuositason vuokra-indeksiin, jonka pisteluku vuonna 2010 oli 100, siten, että 10 §:ssä säädetyt euromäärät vastaavat vuoden 2014 vuokraindeksin pistelukua. Enimmäisasumismenoja tarkistetaan ensimmäisen kerran vuokraindeksin muutosta vastaavasti vuoden 2017 alusta lukien.

HE 127/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

2.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 54 §:ään väliaikaisesti uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

54 §

*Lämmitys-, vesi- ja
kunnossapitokustannusten sekä
asumismenojen enimmäismäärien tarkis-
taminen*

Ehdotus

54 §

*Lämmitys-, vesi- ja
kunnossapitokustannusten sekä
asumismenojen enimmäismäärien tarkis-
taminen*

*Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa
säädetään, lämmitys-, vesi- ja kunnossapito-
kustannuksia, keskimääräisiä asumismenoja
sekä asumismenojen enimmäismääriä
koskevat euromäärät ovat vuonna 2016
samat kuin vuonna 2015.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta
2016.*
